

9. SINIF

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI

IV.ÜNİTE

MASAL / FABL

doğanhoca
markaegitim.com

ÜNİTE KONULARI

1 Türk edebiyatında masal ve özellikleri

2 Dünya edebiyatında masal ve özellikleri

3 Fablın özellikleri

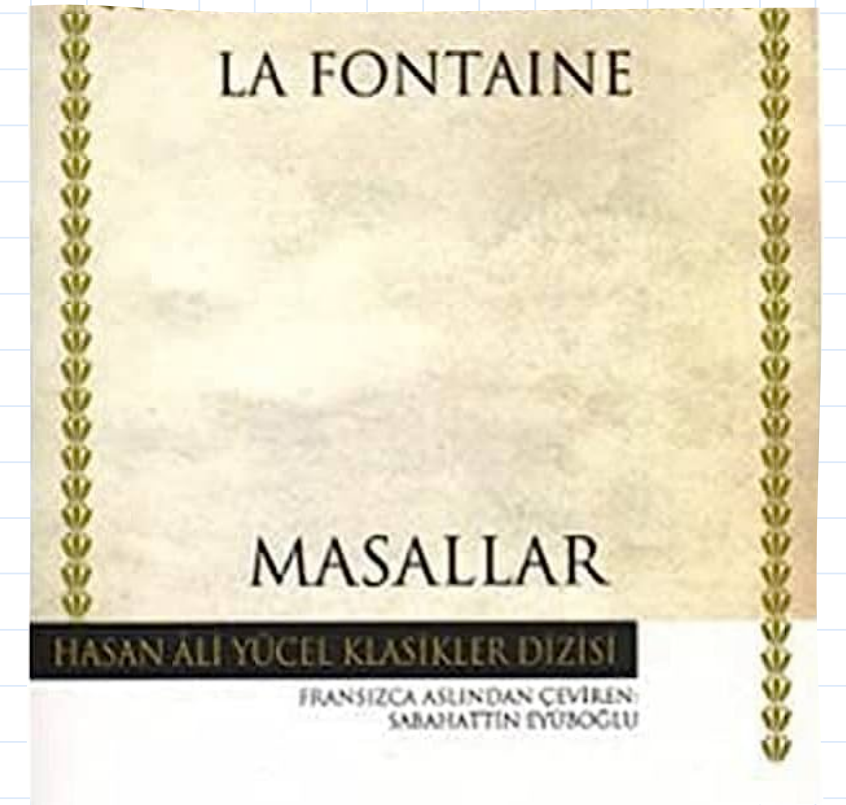
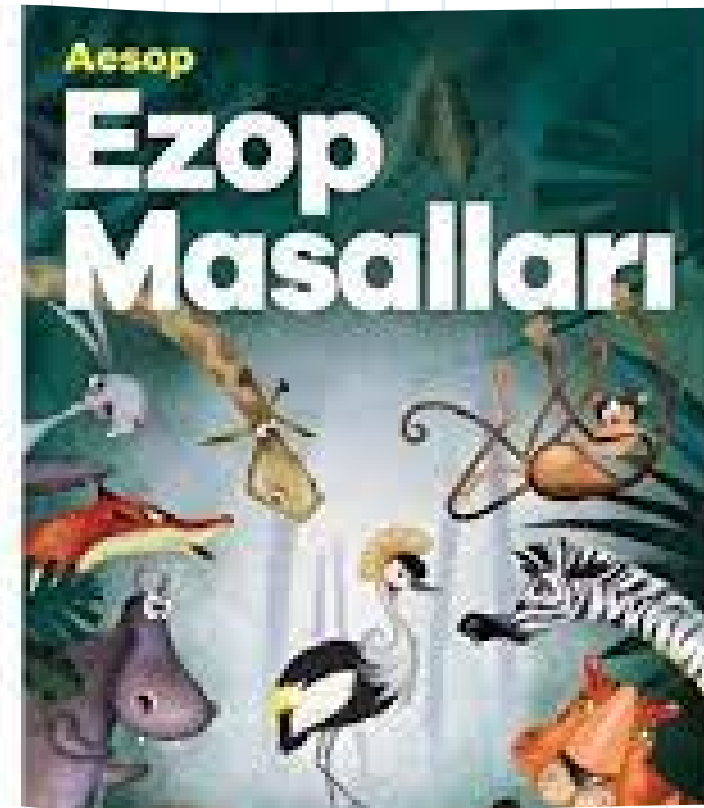
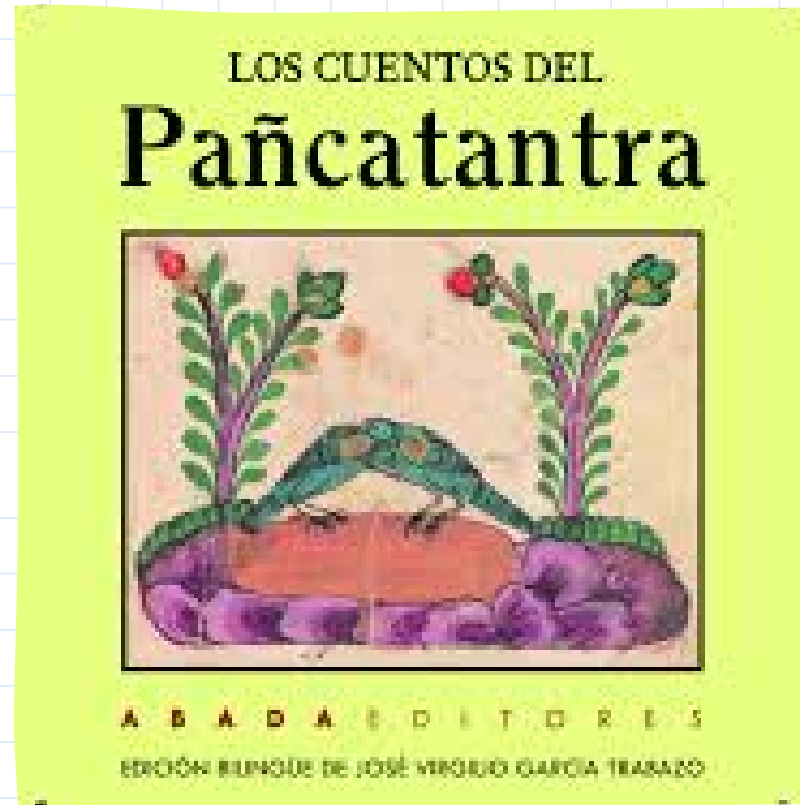
4 Edat / bağlaç / ünlem

MASAL TÜRÜNÜN GENEL ÖZELLİKLERİ

- Hayal gücü ürünü olağanüstü kahraman veya olaylar içerir.
- Mensur [düzyazı biçiminde] bir yapıya sahiptir. Nazım-nesir karışık olan masal örnekleri de vardır.
- Anonim bir türdür.
- Masallarda genellikle iyilik - kötülük, doğruluk - haksızlık, adalet - zulüm gibi zıt durumların temsilcisi olan kişilerin mücadelelerinden söz edilir.
- Masallarda yer ve zaman kavramları belirsizdir. Gerçek ya da düş ürünü yerler olabilir : Hint, Yemen, Kaf Dağı, Çin, Maçin ...
- Anlatımda genellikle geniş zaman [-er] veya öğrenilen geçmiş zaman kipi [-miş] kullanılır.
- Masal kişileri her tabakadan seçilebilir: insanlar, cinler, periler, devler, padişahlar, çiftçiler ...
- Masallarda milli ve dini motiflere hemen hiç yer verilmez.
- Masallarda genellikle bir eğitim amacı saklıdır; masallar bu yönüyle didaktik (öğretici) bir nitelik taşır.
- Türk masalları üzerine Ziya Gökalp, Tahir Alangu, Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney [Masalcı Baba] gibi uzmanlar çalışmışlardır.
- Anlatımda seciler, asonanslar, aliterasyonlarla [düzyazıdaki uyak] ahenk sağlanır.
- Türk masalları, sembolik açıdan zengindir, Hızır, derviş, pir gibi manevi karakterlere de yer verilir.
- Türk masalları ile ilgili ilk önemli bilimsel çalışmalar Macar Ignacz Kunos'a aittir.
- Masalların bölümleri :
 - Döşeme : " Bir varmış, bir yokmuş" ya da " evvel zaman içinde, kalbur saman içinde" gibi ifadelerle başlar.
 - Serim : Olayların kahramanları ve ana olay yavaş yavaş verilir.
 - Düğüm : Olayların ayrıntılı olarak aktarıldığı ve çatışmaların yaşandığı asıl bölümdür.
 - Çözüm :Olayların sonuca bağlandığı, iyilerin kazandığı, kötülerin cezalandırıldığı, sevenlerin kavuştuğu bölümdür.
 - Dilek : Türk masallarında dilek bölümü "Onlar ermiş muradına ... " ya da " Gökten üç elma düştü ..." biçiminde başlar.

DÜNYA EDEBİYATINDA MASALLAR

- Masal türünün Hindistan'da doğduğu sanılmaktadır. [Beydeba'nın Pañcatantra'sı [Dilimize Kelile ve Dimne adıyla çevrilir.]
- La Fontaine, Grimm Kardeşler, Andersen, Ezop vb. yazarlar bu türün önemli temsilcilerindendir.

MASAL / FABL FARKLARI

- Masallar tekerleme ile başlar.
- Fabllar öğüt verme üzerine kuruludur.
- Masalarda olağanüstü varlık ve olaylar daha fazladır.
- Fabl kahramanları daha çok insan dışı varlıklardır.

FABL ÖRNEĞİ

Bir dala konmuştu karga cenapları; Ağzında bir parça peynir vardı. Sayın tilki kokuyu almış olmalı, Ona nağme yapmaya başladı:

“-Ooo! Karga cenapları,merhaba! Ne kadar güzelsiniz,ne kadar şirinsiniz! Gözüm kör olsun yalanım varsa. Tüyleriniz gibiye sesiniz, Sultanı sayılırsınız bütün bu ormanın.”

Keyfinden akli başından gitti bay karganın. Göstermek için güzel sesini Açınca ağzını,düşürdü nevaiesini. Tilki kapıp onu dedi ki:

“Efendiciğim, Size güzel bir ders vereceğim: Her dalkavuk bir alığın sırtından geçinir, Bu derse de fazla olmasa gerek bir peynir.” Karga şaşkın,mahcup,biraz da geç ama, Yemin etti gayrı faka basmayacağına. (Jean de La Fontaine)

EDAT [İLGEÇ]

- Başka sözcüklerle birleşerek cümleye anlamlar katar..
- Birlikte kullanıldığı kelimelerle EDAT ÖBEGİ oluşturur.

- Çok kullanılanlar : ile, gibi, kadar, sanki, için, ile, -den dolayı, -den ötürü, -den beri, -mek üzere, -e karşın, -e doğru , -e değin, denli, bile, -den öte, -den sonra, -den önce ...

Bana göre, bu konuda konuşulanlarla bir adım öteye gitmemiz mümkün değildir.

Bu davranışı ile herkesi mutlu etmiş, projesine sonuna kadar destek almayı başarmıştı.

DİKKAT !

- İle edatı "-le / -la" biçiminde ekleşebilir.
- "İle" sözcüğü, yerine "ve" konulabiliyorsa BAĞLAÇ, konulamıyorsa EDAT'tır.

- Bir
- Ancak
- Yalnız
- Tek

BAĞLAÇ

- Sözcükleri, sözcük öbeklerini, cümleleri birbirine bağlar.
- Bağlaçların oluşturduğu öbeğe bağlama grubu denir.

- Çok kullanılanlar : de, ve, ki, ile, ama, ya da, ancak, bile, çünkü, dahi, demek ki, fakat, hatta, hele, ise, lakin, oysa veya, veyahut, yahut, yalnız, yeter ki, yine, zira ...

Yazar ile eleştirmen bu konuda uzlaşmasa da kırılmazlar çünkü ortak paydaları eserdir.

DİKKAT!

- İle bağlacı "-le / -la" biçiminde, ise bağlacı "-se / -sa" biçiminde ekleşebilir.

- "İle" sözcüğü, yerine "ve" konulabiliyorsa BAĞLAÇ, konulamıyorsa EDAT'tır.

- S anki
- İ llaki
- M ademki
- B elki
- O ysaki
- Hâlbuki
- Çünkü
- M eğerki

sözcüklerindeki
"ki" ler
bağlaç olmalarına
rağmen bitişik yazılır.

ÜNLEM

- Korku, heyecan, şaşma, tehdit vb. duyguları içeren sözcüklerdir.
- Seslenme de bildirir.

- Çok kullanılanlar : de, ve, ki, ile, ama, ya da, ancak, bile, çünkü, dahi, demek ki, fakat, hatta, hele, ise, lakin, oysa veya, veyahut, yahut, yalnız, yeter ki, yine, zira ...

Vah zavallı, kim bilir başına neler geldi de bu kadar üzüldü.

Hey ! Sakın bir daha bu mahalleye ayak basmayın.

DİKKAT!

- Ünlem olan sözcükler bazı cümlelerde isim olarak kullanılabilir :

Bu başarı üzerine sınıf arkadaşlarının dilinden de aferinler yükseldi.